

PREŽIHOV VORANC

DOBERDOB

- Knjiga je nastala leta 1981 v tiskarni ljudske pravice v Ljubljani.
- Knjiga je vojni roman slovenskega naroda.
- Knjigo sestavljajo štiri poglavja:
 - o Črna vojska
 - o Doberdob
 - o Lebring
 - o Judenburg
- Samo ta štiri poglavja imajo 455 strani.
- Knjiga ima skupaj 478 strani s spremno besedo ki jo je napisal Emil Navinšek.
- Govori o trpljenju na Doberdobu, vojni, veliki žeji med vojaki, obstreljevanju in še boste slišali med govorom
- Doberdob je sestavljen iz 14 poglavij.
- Prvo poglavje:
 - o Ves bataljon je bil stlačen v dve mali baraki na Krasu
 - o Kljub temu da so bile barake nove, je vonj po svežem lesu izginil v smradu posušenega znoja, loju in plesnivi prhnobi
 - o Štelo se je leto 1915 ko se je začela novembrska ofenziva Italijanskih čet.
 - o Kaki maršbataljoni so nosili napis "Drugič nad sovražnika!".
 - o Vodja je stegnil roko in s resnim glasom dejal: "Kaj počenjate, gospod stotnik?" Stotnik je mirno odgovoril "Dobro pogledajte kaj delam!" in iz žepa sunkovito izvlekel revolver in si pred patroljo pognal kroglo v glavo.
- Drugo poglavje:
 - o Predvčerajšnjim se je pričela na fronti ofenziva Italijanske armade. Že dva dni je zemlja bobnela pod udarci tisočih granat.
 - o Stotnija je že 2 uri ali več hodila proti Doberdobu, proti njihovimi frontami
 - o "Ali ste videli sanitetne vozove?" je vprašal izčrpan glas. Bil je nemški.
"Kakšne sanitetne vozove?" so se začudili trije štirje glasovi.
"Saj prihajate iz zaledja?"
Sedaj so razumeli vprašanje in so odgovorili da jih niso.

- o Iz neke kotanje je zadišalo po kavi s rumom. To je bilo mučno zaradi njihove neznosne žeje. Ko je vonja zmanjkalo so si vojaki oddahnili.
- o Prvi ki so prispeli na cilj so odmaknili plahte in jih presenetila slama. "To so naša ležišča?" je vprašal eden izmed vojakov. Prvo spoznanje jih je neprijetno, to jih je stisnilo saj to ni zanesljiva kaverna!
- Tretje poglavje:
 - o Sovražnik je že 24 ur obstreljeval Avstrijsko linijo z najhujšim topovskim ognjem.
 - o Zemlja se je sumljivo stresla, copotajoč zvok je udaril ob mokro odejo, ki je visela s strehe, kakor bi se nekaj težkega zapletlo v debelo tkanino.
 - o "Na tla! Ogenj..." Od spredaj je letelo opozorilo kakor odmev nazaj po verigi.
 - o "Madona kako mi kruli po želodcu!" Vsi hkrati so spomnili da so lačni in da pravzaprav že dva dni niso jedli nič. Čutare so bile že davno prazne zunaj je pa butalo, butalo, butalo...
- Četrto poglavje:
 - o Čez pobočje je žvižgala železna toča v zaledje. Toda že se je oglasil ogenj pušk, nato strojnic, nato ročnih granat. Barfuss je hotel nekaj zagodrnjati pa ga je prekinil krik: "Italijani!!!"
 - o Tisti ki so hodili po rovu za Janodo so od spredaj slišali vesel glas: "Kaverna!" Ko je Amun prižgal vžigalico se videl, da so v veliki kamniti kaverni, ki je bila umetno izpiljena. Votlina je bila z vseh strani je bila zavarovana s kamnitimi stenami tla pa so bila bistveno nižja od vhoda.
 - o Rainer je vprašal naravnost: "Se ti ne zdi, da smo odrezani od naših?" Ker pa ni dobil odgovora je odgovoril Palir: "Gotovo smo odrezani! Že po tem lahko sklepamo, da Italijani bombardirajo svet desno od nas sluteč naše linije tam. Temu se imamo zahvaliti, da smo dobili le zadnji pas kanonade nad glavo!"
- Peto poglavje:
 - o Roj je streljal. V jarku je postalo vroče. Italijani so se zganili, potem je nekaj mrknilo skozi sončno luč, nekaj je zakrililo, tisti orjak, ki je molel nad vsemi se je zvalil po jarku, nekaj glasov je zakričalo... Ko

je začelo regljati je Janoda vprašal: "Kam pa prskamo?" Na njegove besede je roj nehal streljati.

- o Gotovo vsi Italijani niso bili mrtvi. Opazili so da se je eden ki je ležal začel premikati. To je vzbudilo splošno zanimanje. "Saj mogoče koga ujamemo..." je dodal frajtar. "In rešimo koga če je ranjen..." je dodal Janoda
 - o Marsikaterega Italijana se je slišalo ki je mrmral: "Maledetta la guerra!" Eden je znal Italijansko in jim je povedal da preklinja vojno. Nato so se vprašali kdo je silil Italijane v vojno.
- Šesto poglavje:
 - o Nekje v megli je bilo mogoče razločiti četovodjo Glažerja. Prišel je tak kot da on vodi divizijo. "Spravite vaših sedem češpelj iz te kaverne! Kaverna je sedaj namenjena našemu oddelku!" Segal je priskočil Almerju na pomoč: "Almer ali si dobil kako povelje?" Almer je odgovoril: "Ne povelja nimam torej kaverne ne smem zapustiti."
 - o Amun in Demark sta nosila sod ruma, ki je držal šestdeset litrov. Zato jima je komandant kolone rekel: "Pazita na sod! To je najdragocenejša stvar celotne kolone!"
 - o To ni bila le naporna hoja ampak tudi skrb zaradi soda. Nato ko sta počivala je Amun predlagal: "Pa poglejva kje sva." Ozirala sta se na levo in desno, toda kar sta videla so bile rakete, žaromete in regljanje strojnic nekje v ospredju.
 - o Demark je vedno bolj padal po tleh in klel "Preklet rum!", Amun pa je odgovoril "Prekleta vojna!". Megla je postajala vedno bolj gosta, mokra in hladna.
 - Sedmo poglavje:
 - o Bataljon št. 100 je spet ležal v prvi vrsti malo višje kot prvokrat tako da je levo krilo segalo vse do vrha Sv. Mihaela, se je počasi kopal iz kotanj in brlogov. V taborišču so jih pustili komaj tri dni in že so morali nazaj na bojišče.
 - o Njihovo razmišljanje je prekinil Almer: "Kje je pa Popovič?" Vsi so pogledali naokoli Popoviča res ni bilo med njimi. Gotovo je spal v njegovi krtini. Odpravili so se proti njegovem skrivališču in ko so ga našli so mu rekli: "Popovič na sonce, na sonce!" Čeprav je Almer drezal Popoviča s svojim blatnim vojaškim čevljem se vojak ni ganil. Nato je Almer sklonil svojo glavo k Popoviču in ga obrnil.

Videl je Popovičev vroč in prepoten obraz, kajti Popovič je imel vročino.

- o Amun je stopil k Popoviču in pričel : "Ti greš nazaj mi pa postanemo tukaj na bojišču." Ker ni dobil odgovora je nadaljeval:"Ali ima to sploh kak smisel? Ko ne bil na Italijanski fronti, bi že vedel kaj storiti." Popovič pa je slabotno odgovoril:" Pa saj je vseeno." "Ali misliš? Italija svoje kraje vendar zasedla."
 - o Nenadoma nekje na levi, tam na temenu hriba zaigrala harmonika. Široko in poskočno. Vmes je zavriskal razposajen glas. Ha to je bil mehač Leča od četrtega voda. Torej je bil še živ, čeprav so govorili da ga je ubila granata.
- Osmo poglavje:
 - o Naslednja noč, ki je sledila je bila razmeroma tiha, na hribu ni počila niti ena puška, nekaj streljanja je bilo slišati od juga, a to je moralo biti daleč.
 - o Dlje kot je Barfuss gledal mrliča tem bolj se mu je zdelo da gleda ubitega stotnik. Naposled je poklical Pekola. "Tisti mahedrač tam a ni tisto stotnik?" Pekol je zijal v ležečega mrliča, toda razločiti ni mogel nič drugega kot nekaj rjavkastega na ovratniku."Ali ne vidiš rumenega traku slepič?" Se je jezil Barfuss in zagrizeno trdil da pod brado vidi zlati našiv.
 - o Barfuss je prišel zvečer s novico, da je stotnik nosil pri sebi sto tisoč kron. "Sto tisoč kron..." to pa je denar. "Ali ni denar last vojaške uprave?" je vprašal Holcman.
 - o "Tu na desni so se ravnokar plazile črne sence. Še sam sem jih videl najbrž ti hudiči polagajo kake mine!" Almer je šel na take stvari kot pes na kost in izdal z globokim glasom ukaz "Streljati!!!". Italijane so streli vznemirili zato je parkrat nazaj prsknilo nato pa so šle v zrak dve tri rakete ki so presvetle teren do zadnje sence. Prvi roj je zmanjšal streljanje, edino Segal je še kot za stavo streljal skozi lino, toda na srečo je bil na skrajno desnem in je streljal v prazno. Ko so Italijani opazili, da svinčenke letijo visoko po zraku so nehali streljati nazaj.
 - o Barfuss se je odločil, da gre po denar, ki ga ima stotnik pri sebi. Ko se je plazil po terenu se je odločil, da bo s roko otipal kje je. Otipal je nekaj okroglega, trdega ... Toda kaj je to? Aha to je glava. Glava ali karkoli je se giblje oz. premika. Z grozo je Barfuss umaknil roko, kaj ne sliši hlastanja za zrakom? Nato se umaknil zadenski in jo ucvrl nazaj proti domačemu jarku, ne meneč se za streljanje,

kričanje, za nič na tem svetu... Preskakoval je groblje, kotanje rogovile. Zdelo se mu je, da za sabo sliši korake. Nevedoč se da je prispel do domačega jarka je preskočil nasip, Almerja in Palirja, ki sta čepela za steno in se za njunima hrbtoma zadel v steno.

- Deveto poglavje:

- o Nadporočnik Kobe je vprašal Holcmana, ki je bil očitno v zadregi: "No kako je vojak?" Dobro, Gospod brigadir." je odgovoril Holcman, ne da bi pri tem sploh kaj mislil. Brigadir se je razveselil odgovora, se vesel obrnil k častniku in dejal: "Vidite to je vojak!" Komaj je inšpekcija odropotala po rovu, je že Palir napadel Holcmana: "Zakaj si mu rekel da je dobro? Zakaj mu nisi povedal resnice? Jaz bi mu jo že!" Palir je seveda lagal, kajti tudi on bi v zagati kakor vsak drug storil isto.
- o Ko so odprli kovinsko škatlico, so noter najdi rdeče jajce zavito v blago to pismenko mu je mama dala pred odhodom v vojsko, Pekol jo je hranil celih osem mesecev. Spogledali so se, čez nekaj časa je Štefanič dejal: "Pismenko bom jaz hranil in tisti ki bo prej šel nazaj jo bo odnesel njegovi materi. Na vsak način! Pekol si je to zaslužil!"

- Deseto poglavje:

- o Napočili so dnevi o katerih je feldmaršal poročal: "Na soški fronti vlada mir." Imel je toliko prav, da ni bilo večjih napadov. Toda brez manjših prask ni prešel niti en dan. Včasih se je sovražnik lotil kakega odseka kjer so bile strojnice in ga skušal spraviti v zrak s pomočjo arterije, min in ročnih granat. Včasih se je kaka baterija zagrizla v drugo in potem sta tekmovali, katera bo prej uničila drugo.
- o Nenadoma je stopila iz teme neznana postava in se jim pridružila. "Dober večer fantje!" Aha Erdokonig, narednik Erdokonig! "Dober večer!" Vsem je bilo nekako toplo pri srcih, da jih je počakal. "Fantje veste, da je nocoj božična noč..." Barake v katere so jih spravili so bile za topovsko linijo, torej so bili po dolgem času spet na varnem.
- o Potem je Leča raztegnil mehove, nekaj raztrganih akordov je zadonelo po barak. Potem je ubral melodijo: "Delaj, delaj, dekle, pušelj, za to rajžo žalostno..."
- o Tisti večer je Štefaniča in Amuna gnala čudna tesnoba iz barake v noč, v samoto čeprav je bilo zunaj hladno. Gosta tema je ležala nad taboriščem in nebo, kolikokrat se je videlo, se je zdelo silno daleč.

- Enajsto poglavje:
 - o Bataljon je moral zapustiti barake, saj so ga v neko vasico nekaj kilometrov nazaj, ležalo v dolinskem kotu, ki sta ga od treh strani objemala dva stegnjena kraška jezika in kjer so moštvo namestili kar po hišah.
 - o Prvemu roju so se pridružili novinci: dva Nemca: Stari Zugmeister in mladi Orter tre Bosanec Davtovič. S tem je bil bataljon poln štel je polne štiri stotinje. To je pomenilo da jih bodo poslali nazaj na fronto.
 - o Tedaj je v deželo prihajala pomlad. Sonce je že februarja imelo tako moč, da je začelo pokati brstje breskev, češenj in drugega sadja ter grmičevja. Med rjavimi, pohojenimi polji je začela poganjati trava.
- Dvanajsto poglavje:
 - o Palir je stal kakor na iglah, toda korporala ni bilo mogoče odtrgati, od strelne line. "P-n-k!" je spet počilo. "M-ha! --- To je četrti!" se je oddahnil Almer. "Osem strelav, štirje zadetki! Viš Almer kaj se pravi!" Almer je nadziral svoj roj in je vtaknil svoj nos vsepovsod.
 - o "Kaj hočete vojna je vojna, Italijani bi storili isto!" Je rekel Rainer, Kapun mu je pritegnil "Vojna je vojna, vedno ista pesem!" nato se je Demark zadril : "Jaz bi pa rad se kaj drugega slišal kdaj. Vojna traja torej zato, ker smo vsi skupaj zverine, mi in Lahi. Zakaj pa ne moremo biti ljudje?" -"Ker nam ne dovolijo, da bi bili ljudje. Mi sami bi kaj takega ne počenjali. Ali bi sami kaj takega uganjali, kaj?" Janoda se je skoraj razburil ko je to rekel.
 - o Od Rodetovega zaklonišča je priropotal Hergottov ordonanc Dorn, tipajoč za Almerjem. "Almer, Almer?" Almerja ni bilo mogoče priklicati, zato se je oglašil Janoda: "Kaj pa je?" --- "Obstreljevanje se je pričelo vsi v zaklonišča! Nič se bati naši bodo kmalu začeli odgovarjati, sporoči dalje..."
 - o Šele drugo jutro se je oglasila njihova artilerija, ko se je megla že razkadila in je Italijanska baterija streljala le še v redkih presledkih. "Naši!" je veselo rekel Davtovič, videč kako tam proti hribu Sv. Mihaela prhalo granate okoli Italijanskih jarkov. Ti naši so streljali vedno bliže, vedno po dve granati skupaj. Ko je vnovič udarilo je bilo že jasno da streljajo prekratko. Nekdo je zavpil: "Te šleve streljajo v nas! Telefon, telefon!" Pri poveljstvu je bil direndaj, po vsej božji pravici je granata udarila v Hergottovo skrivališče in ubila

njega in njegovo slugo. Oba je dobesedno stopilo, le nekaj cunj in kosti je ostalo v pričo, da ju je res ubilo da nista zginila na kak drug način.

- Trinajsto poglavje:

- o V kaverno v katero so jo stlačili je bilo prostora le za eno stotinja, vendar so vanjo stlačili kar dve. Luknja je bila že na prvi pogled ni bila ravno varna, bila je skopana v breg plitve kotanje in spredaj podaljšana s umetnim prizidkom. Podaljšek je imel strop iz lesenih hlodov, ki so nosile močne železne traverze, na strop je bila nasuta ogromna groblja zemlje in kamenja, ki je segal tja čez naraven del skalnate planote.
- o Palir se je vrnil iz kotanje z nabranim gorivom, pripravil malo ognjišče in čakal Ručgaja, ki ga nekam dolgo ni bilo nazaj. Meglič se je ravno vračal z vodo in vprašal Palirja: "Čakaš Ručgaja?" ---"Da po vodo je šel, zakaj?" ---"Potem ga ne čakaj več, ne bo ga več. On je že dober. Tam na cesti leži za prelazom. Kar na enkrat je padel pravijo, da od šrapnela." ---"Ručgaj, kmetič s Pohorja, tisti, ki je še nocojšnjo noč videl umirati psa na hribu je ležal petdeset metrov pred njim, razprtih rok in vprašujočih oči, kot bi gledal sinočnjo vizijo tudi zdaj, v svojem poslednjem trenutku življenja..."

- Štirinajsto poglavje:

- o Začelo se je šušljati o novi Italijanski ofenzivi... Čez nekaj časa je dejal Demark : "Leča je bil še najbolj pameten!" Leča ta lahkomišelnih mehač, si je nekega dne položil na desno stopalo hleb komisa in si je skozi kruh pognal kroglo v nogo. Izkušeni vojaki so trdili, da če si skozi kruh poženeš kroglo, ni mogoče ugotoviti samopoškodbe. Štabni zdravniki so ga obdolžili samopoškodbe.
- o Petnajst korakov za ovinkom je stražil Meglič, vsi ostali pa so napeljevali žico v jami za jarkom. Nocoj ali nikdar! To je bilo geslo Amuna, pa naj se zgodi kar se če! Italijani so sicer nasprotniki temu kar je njemu ljubo. Kaj naj brani sovražnika pred sovražnikom? Naj se sama pretepata. Nekaj mu je govorilo, da to kar namerava je izdaja ali pa strahopetnost. Toda kaj njega briga! Naj se govori kar se če. V tem trenutku ga je obšel spomin na domače in svoje drage. Pregarjali jih bodo zaradi njega. Odpustili mu ne bodo nikdar, večno pa ne bo to trajalo... Nocoj ali nikdar!